

Daniel Blanxart, la *passió* per la música

Donar a conèixer la figura de Daniel Blanxart i Pedrals (Olesa de Montserrat, 1884-Barcelona, 1965) requeriria més d'una exposició. La Biblioteca de Catalunya aporta la visió del seu llegat, sorgida de la recepció de dues donacions: la de l'extraordinària discoteca personal de més de 4.000 exemplars, i la d'una col·lecció significativa de rotlles de pianola, accompanyades totes dues d'una recopilació de catàlegs discogràfics comercials molt rars. La catalogació d'aquest conjunt de documents no només va posar al descobert una acurada selecció de les millors produccions de discs de 78 rpm i de rotlles de pianola editats fins els anys cinquanta del segle vint sinó que, a més, ens féu descobrir el món apassionant de l'evolució de la tècnica i de la discografia del seu temps.

Més que un simple col·leccionista, Daniel Blanxart era un *connoisseur*, una persona que estimava profundament tot el que feia i ho investigava fins a obtenir-ne el màxim coneixement. Aquest caràcter l'aplicava tant a la seva professió d'enginyer tèxtil, com a les seves aficions a la fotografia, al món de l'excursionisme científic o a les arts en general. Per damunt de qualsevol altra d'aquestes aficions, però, destaca l'atracció per la música com a fenomen físic i com a experiència auditiva i sensorial.

La seva activitat se centrà durant molts anys a la ciutat de Terrassa. Fou catedràtic de l'Escola d'Enginyeria Industrial i Tèxtil, creà i dirigí el Laboratori del Condicionament Terrassenc. Daniel Blanxart fou director del seu Laboratori. És el 5é per l'esquerra, a la 2a fila (ca.1910). Arxiu Família Blanxart

Montserrat i Eduard Blanxart (1915-2014) han mantingut sempre viva la memòria del seu pare Daniel. Des de la Biblioteca de Catalunya hi volem contribuir commemorant els cinquanta anys de la seva mort.

Interès natura i indústria tèxtil

Daniel era fill del metge bergadà Antoni Blanxart, destinat a Olesa de Montserrat. Allà transcorregueren la seva infància i joventut. D'aquesta època són també els seus primers experiments, petites iniciatives empresarials i la participació en el teatre de la Passió. Titular de diverses patents, la del dinamòmetre continu (1927) i la d'un sistema per a netejar la fibra de ginesta (1940) foren les que li donaren més prestigi. Va dur a terme una llarga i intensa tasca pedagògica, principalment des de la càtedra de Tecnologia Tèxtil i d'altres matèries a l'Escola d'Enginyers (1912-1954). D'aquesta dedicació profunda a tot allò que l'enriqua en donen fe la qualitat de les seves publicacions, tant les monogràfiques com les d'articles en revistes especialitzades.

- Fotografia de Daniel Blanxart a l'escola d'Olesa de Montserrat (segon per l'esquerra, amb bata fosca amb botons i mocador al coll) (ca. 1890). Arxiu Família Blanxart
- Fotografia de Daniel Blanxart a 19 anys, treballant en una empresa pròpia de fabricació de sifons i gasoses per pagar-se els estudis (1901). Arxiu Família Blanxart
- Fotografia dels membres del grup de teatre de la Passió d'Olesa. Daniel Blanxart és el 4t per la dreta, assegut. El seu germà Emili, metge titular d'Olesa, és el 4t per l'esquerra, dret (1905). Arxiu Família Blanxart
- Fotografia de Daniel Blanxart (assegut a 1a fila, amb perilla) a l'Escola d'Enginyers de Terrassa amb el claustre de professors i alumnes (ca.1910). Arxiu Família Blanxart
- Fotografia dels treballadors del Condicionament Terrassenc. Daniel Blanxart fou director del seu Laboratori. És el 5é per l'esquerra, a la 2a fila (ca.1910). Arxiu Família Blanxart
- Fotografies de Daniel Blanxart i la seva dona, Neus Pàmies, al Pi de les Tres Branques (1915). Arxiu Família Blanxart
- Fotografia de l'"Escola de Ingenieros de IndustriasTextiles de Tarrasa. Curso de 1923-1924". Daniel Blanxart n'és un dels professors (2a orla superior esquerra) (1923). Arxiu Família Blanxart
- Fotografia de Daniel Blanxart donant classe a l'Escola d'Enginyers de Terrassa (al costat de la pissarra, de cara) (1924). Arxiu Família Blanxart
- Audivert, R. "El ensayo en el dinamómetro contínuo". *Ingénierie textile* (marzo 1968), p. 197-201. TOP: 677(06)[46.71]Ing 4°
- Torrella Niubó, F. *Las colecciones del Museo Textil Biosca: breve historia del tejido artístico a través de una visita al Museo*. Prólogo de Daniel Blanxart; epílogo de José Gudiol. Terrassa: El Museo, 1949.

Passió la música escoltada

Fou un dels grans melòmans de Barcelona. En comparació amb les d'altres col·leccionistes catalans, la seva discoteca era, probablement, la més variada i ben dotada. El crític musical Artur Llopis en situa els inicis el 1912, alhora que en destaca els seus tresors, com unes *Goyescas* interpretades al piano pel seu autor, Enric Granados. En aquesta discoteca també es troben la major part de les obres editades per *'l'Anthologie Sonore*, el projecte discogràfic de música antiga més ambiciós de la seva època, iniciat el 1933, o una edició limitada i numerada d'un disc de Mompou. La discoteca Blanxart era un exemple d'ordre i precisió, basats en un sistema propi de classificació visual. Usà la seva discoteca i programes de mà de concerts per a escriure *Comentarios y poemas musicales*.

- Toldrà, Eduard. *Vistes al mar : evocaciones poéticas per a quartet de corda*. Cuarteto Rafael. Barcelona: Gramófono, [1928?]. (AB-591--AB-592 La Voz de su Amo)
- TOP: Bla-PG 2092-2093
- Programa de l'Orquestra Municipal de Barcelona (TEMP 46-47), amb Eduard Toldrà dirigint l'estrena del *Concert per a oboè i orquestra* de Joan Manén.
- TOP: IV(8)C
- Blanxart, Daniel. *Cómo organizar una discoteca*. [Barcelona?]: Publicaciones Radio Universidad, [19-]. TOP: Fons Blanxart (BC. Secció de Música)
- Llistat de discs de l'"Instituto Británico – Barcelona (1956)" i de l'"Institut Français de Barcelone (nov. 1959)". TOP: Fons Blanxart (BC. Secció de Música)
- Llistat de discs de l'"Instituto Británico – Barcelona (1956)" i de l'"Institut Français de Barcelone (nov. 1959)". TOP: Fons Blanxart (BC. Secció de Música)
- Granados, Enric. *Danza española núm. 7; Improvisación de un tema sobre Goyescas*. Barcelona: International Talking Machine, [entre 1906 i 1920]. (68649 Odeón).
- TOP: Bla-PG 2222
- Granados, Enric. *Danza española núm. 10; Improvisación sobre un tema para Goyescas*. Barcelona: International Talking Machine, [entre 1906 i 1920]. (68650-68651 Odeón).
- TOP: Bla-PG 2223
- Granados, Enric. *Danza española núm. 10: Melancólica*. Madrid: Unión Musical Española, 1976.
- TOP: 2011-4-C 117/12
- Chambonnières, Jacques Champion de. *Pièces de clavecin*. [France]: L'Anthologie sonore, [cop. 1953]. (169. Anthologie sonore).
- TOP: Bla-PG 2392
- L'Anthologie Sonore : histoire vivante de la musique depuis le Moyen âge jusqu'à la fin du XVIIIe siècle.
- TOP: CAT 2/24
- Fotografia del matrimoni Blanxart -Pàmies escoltant un disc al menjador de casa seva a Terrassa (1916). Fotografia: Daniel Blanxart
- TOP: Fons Blanxart (BC. Secció de Música)
- Catàleg general de discs "La Voz de su Amo", "Odeón" y "Regal" (Junio 1950).
- TOP: CAT 4/5
- Victòria dels Àngels. *Ahí tienes mi corazón*. Barcelona: Gramófono-Odeón, [1951]. (DA-1972 La Voz de su Amo).
- Canción de trilla. Barcelona: Gramófono-Odeón, [1951]. (DA-1975 La Voz de su Amo).
- Dos dels sis discs de *Seventeen Traditional Songs of Spain*.
- TOP: Bla-PG 1574-Bla-PG 1575
- Two thousand years of music. Compiled and arranged with musical examples by Curt Sachs. London: Parlophone, 1931. (R-1016-R-1017 Parlophone).
- TOP: Bla-PM 135 - Bla PM 136
- Blanxart, Daniel. *Comentarios y poemas musicales*. Barcelona: Bosch, 1947.
- TOP: 2007-8-10140
- Rabaud, Henri. *La procession nocturne*. Orchestre Simphonique ; sous la direction de M. Henri Rabaud. [France]: Columbia Graphophone, [19-]. (D-15078-D-15079 Columbia).
- TOP: Bla-PG 1574
- Rachmaninov, Sergei. *Concierto no. 2 en do menor, op. 18*; Rachmaninof al piano, O.S. de Filadèlfia, dir. Leopold Stokowsky. Barcelona: Gramófono-Odeón, [1946]. (DB 1333—DB 1337 La Voz de su Amo).
- TOP: Bla-PG 1589
- Ravel, Maurice. *Le Vallée des cloches*. Piano: Franz Josef Hirt Hayes, Middlesex: Gramophone, [19-]. (EG-815 His master's voice).
- TOP: Bla-PG 1619
- Pierné, Gabriel. *Giration : ballet en un acte*. Livret de MM. R. Bizet et J. Barreyre. London: Columbia Graphophone, 1934. (LFX-337 Columbia).
- TOP: Bla-PG 1516

Devoció a la recerca del tresor

Com un bibliòfil amb els llibreters i els editors, el discòfil Blanxart tenia tracte directe amb les botigues i cases discogràfiques que li havien de proporcionar els documents a afegir a la seva col·lecció. A més, coneixia de primera mà les discoteques privades i les més o menys públiques que hi havia a Barcelona, com les de l'Institut Francès i l'Institut Britànic. Devia tenir consciència de la importància dels catàlegs com a font d'informació permanent, perquè els conservà en perfecte estat. La seva col·lecció de catàlegs té prou entitat com per dedicar-li un espai propi; alguns dels exemplars específics de col·leccions discogràfiques o de rotlles de pianola s'exposen al seu àmbit corresponent. Molts d'ells són avui introbables i ens aporten una sèrie de dades que els mateixos discs no faciliten, com l'any d'edició o el preu.

- Daniel Blanxart en una fotografia al·legòrica de la seva professió com a enginyer tèxtil i com a apassionat per la música enregistrada [195-?]. Arxiu Família Blanxart
- Pathé. Catalogue général 1950. TOP: CAT 3/7
- Parsifal. Fonotipia, Enero 1914. TOP: CAT 3/4
- Società Italiana di Fonotipia-Milano. [Gener 1907]. TOP: CAT 3/3
- SEMS, Édition de musique sacrée. *La musique au Vatican : disques enregistrés en la Basilique Patriarcale de Saint Pierre de Rome.* (Décembre 1947). TOP: CAT 2/17
- Disques Lumen. Catalogue général par auteurs, 1952. TOP: CAT 2/15
- Amphion. Collection de disques. 1re Série, Décembre 1949. TOP: CAT 2/1
- La Boîte à Musique. [S.I.], 195-?]. TOP: CAT 2/6
- Le Chant du Monde. *Disques. Catalogue Général.* [S.I.], [195-?]. TOP: CAT 2/8
- Classic. Catalogue général. [S.I.], 1951. TOP: CAT 2/9
- Catalogue Telefunken 1949-1950. Licence française. No. 1. TOP: CAT 2/18
- Disques Lumen. *Noël.* Paris, [195-?]. TOP: CAT 2/21
- Decca. Catalogue général. 1951. TOP: CAT 2/19
- La Voz de su Amo, Odeón, Regal, Pathé. 1953. TOP: CAT 4/6
- L'Anthologie sonore : collection honorée de plusieurs souscriptions du Ministère des Beaux-Arts. 2e année. [Inclou butlletí de subscripció]. TOP: CAT 2/22

Gaudiment la pianola i els rotlles perforats

Tot i no ser intèrpret, l'afició de Blanxart per la música en viu va anar més enllà d'educar els seus fills en aquest art. A més de gramòfons i magnetòfons, Blanxart adquirí als voltants de l'any 1919 un piano reproductor de la marca Emerson fet a Boston. Els popularment coneguts com a "rotlles de pianola" eren copiats, basant-se en la partitura, perforant les notes en un rotlle de paper. Gràcies a un enginyós sistema pneumàtic accionat pel pianista o un motor elèctric, el piano reproductor "interpretava" la melodia. A la seva col·lecció, Blanxart tenia 43 "rotlles d'artista", enregistrats per cèlebres compositors i pianistes de principis del S. XX. Destaquen els rotlles de Granados, Vilalta, Fauré, Backhaus, D'Albert, Landowska, R. Strauss, Busoni o Planté, entre d'altres.

- Jaques-Dalcroze, Émile. *Chanson à la lune.* Intérpre: Lilian Tyler Plogstedt, pianista. [Estats Units d'Amèrica]: Vocalstyle, [19-?]. (11190 Vocalstyle). TOP: PIG 673
- Welte-Mignon Reproduktionen nach Künstlern und Komponisten geordnet. (Juli 1925). TOP: CAT RP/51
- Diana, rollos de música: 1er. Catálogo. [Madrid: s.a.]. TOP: CAT RP/16
- Granados, Enric. *Danzas españolas.* Núm. 5. Madrid: Diana, [entre 1905 i 1929]. (296 Diana). TOP: PIG 770
- Animatic. *Haupt-Katalog = Catalogue General.* 1921. TOP: CAT RP/6
- Fauré, Gabriel. *Fileuse : extrait de Pelléas et Mélisande.* Gabriel Fauré, piano. [Deutschland]: Hupfeld, [19-?]. (55906 Animatic). TOP: PIG 624
- Albéniz, Isaac. *Iberia.* Almería. Alexandre Vilalta, piano. [Deutschland]: Hupfeld, [1924?] + 1 full, amb un text d'A. Ribera. (SP-60004 Animatic). TOP: PIG 625
- Granados, Enric. *La maja y el ruiseñor = Plaintes ou la Maja et le rossignol = Complaints or the girl and the nightingale = Klagen oder das Mädchen und die Nachtigall.* Enric Granados, piano. [Deutschland]: Hupfeld, [19-?]. (51121 Hupfeld). TOP: PIG 1436
- Goyescas. Los majos enamorados (1a part). E. Granados. Programa de la 1a audició de Goyescas [versió concert] a Barcelona (1910). TOP: IV/8C
- Scott, Cyril. *Lotus land : Op. 47, Nr. 1.* [Deutschland]: Hupfeld, [19-?]. [Cyril Scott, piano]. Anotacions d'A. Ribera. (50839 Animatic). TOP: PIG 645
- Scarlatti, Domenico. *Sonate. Núm 6 : F-dur = Fa mayor = F major.* Wanda Landowska, pianista. [Deutschland]: Hupfeld, [19-?]. (51903 Hupfeld). TOP: PIG 667
- Albéniz, Isaac. *Suite española para piano.* Núm. Hi figuren les fitxes de Daniel Blanxart Pedrals, Eduard

- 1. *Granada (serenata).* [S.I.]: Cosmos, [19-?]. (2450 Cosmos). TOP: PIG 682
- Alió, Francesc. *Cansons catalanes [sic].* [La Garriga]: Victoria, [entre 1905 i 1929]. TOP: PIG 1828 i 19829
- "Casa de Música Werner : autopianos." Unitat Gràfica. Fons de Material menor
- "Pianos combinados a pedal Maristany". Unitat Gràfica. Fons de Material menor
- "The Symplex piano player". Unitat Gràfica. Fons de Material menor
- Claveola Ortiz & Cussó. Programa del Teatre Principal, "Orquesta Filarmónica Barcelonesa, dirigida por el Maestro Lassalle, Tercera Serie". Programa del 2n concert, dia 15 d'octubre de 1907 a les 9 en punt de la nit. Unitat Gràfica. Fons de Material menor
- Ribas y Estradé, Aeolian Pianola. "Programa del Gran Teatro del Liceo, Temporada de Cuaresma de 1902. Gran Concierto 4o de abono, bajo la dirección del ovacionado maestro Colonne, Presidente de la Asociación Artística y director de los Concerts-Colonne, París". Unitat Gràfica. Fons de Material menor
- Phonola S. Badia. "Programa del Palau de la Música Catalana. Obsequi als senyors concurrents al quint
- concert inaugural del orfeó Català [sic]. Barcelona, 18 de mars de 1908". Unitat Gràfica. Fons de Material menor
- Simplex piano player. "Programa de la Asociación Musical de Barcelona. Manfred, 1908". Unitat Gràfica. Fons de Material menor
- Imatges de la fàbrica de Rollos Victoria. TOP: CAT RP/44
- Carta de Le Pleyel a Daniel Blanxart, adjuntant la llista de rotlles disponibles, a un preu de 17 Fr. (Paris, le 9 octubre 1923). TOP: CAT RP/49
- Suidman, Peter [et al]. *Pianola's.* (Nederland): Uitgeversgroep Combo ; Schoten (België): Westland, cop. 1981. TOP: BTFon 681.82(09)
- Perforador de rotlles manual Daniel Blanxart. Fons Blanxart (BC. Unitat de Sons & AV)
- *The Classical reproducing piano roll : a catalogue-index.* Compiled by Larry Sitsky. New York [etc.]: Greenwood Press, 1990. TOP: BTFon 789 Clas
- *L'Édition Musicale Perforée. Catalogue de musique pour Instruments Autopianistes : 88 notes.* Septembre 1922. TOP: CAT RP/23

Transmissió el mestre, el pare, l'amic

L'interès, la passió, la devoció i el gaudiment que experimentà Blanxart amb la música no l'hauria satisfet del tot sense compartir-los. Al llarg dels anys va publicar textos breus sobre temes concrets que l'havien servit per organitzar la seva discoteca o per entendre millor l'acústica i el funcionament dels instruments. Podem documentar les vetllades musicals de Nadal amb la participació dels seus fills i una jove, però no les sessions d'audicions musicals que feia a casa seva pels amics, entre els quals hi havia Eduard Toldrà. El llibre *Teoría física de la música*, una obra que li van publicar el 1958, fou adoptat pel Conservatori del Liceu com a llibre de text per suprir un buit bibliogràfic orientat a una educació més científica dels músics, contribuint a engrairar, així, la cadena del coneixement.

- Blanxart, Daniel. *Breve resumen histórico de la música.* Tarrasa: Publicacions Radio Tarrasa, 1952. + sinopsis. Fons Blanxart (BC. Secció de Música)
- Blanxart, Daniel. *Sinopsis de historia musical comparada.* Tarrasa: Imp. Martí, [19-?]. TOP: 78-8-C 9/19
- Blanxart, Daniel. "Consecuencias que se deducen del estudio minucioso de las distintas gamas y de la evolución de la tesitura". Separata de: *Anuario Musical*, vol. XVIII, 1963. Barcelona: [s.n.], 1965. TOP: 2000-8-C 107/37
- Blanxart, Daniel. *Teoría física de la música : acústica, bases de la música, instrumentos.* Barcelona: Bosch, 1958. TOP: 2000-8-18368
- Blanxart, Eduard. *Una vida dedicada a l'art : disseny i decoració entre 1939 i 1983.* [Fotografies: Teresa Llordés, Arxiu Blanxart, Barcelona]. Terrassa: Fundació Cultural Caixa Terrassa, DL 2007. TOP: 2008-8-5037.
- Postal d'Antoni Ribera a Joan Maragall, Bayreuth (Alemanya), 22 de juny de 1904. TOP: mrgII-Mss. 3-95-22
- Blanxart, Eduard. *Antoni Ribera.* Barcelona: Infiesta, 2008 (Gent nostra ; 135). TOP: 2010-8-13923
- Freixas i Vivó, Josep. *Musiquer terrassenc : 224 fitxes biogràfiques.* Terrassa: Fundació Torre del Palau, 2011. (Llibres de Terrassa. Àmfora ; 10). TOP: 677-8 Fol
- Albert Blanxart Pàmies i la muller d'aquest, Rosa Maneus. TOP: 2012-8-9747
- Blanxart, Daniel. "Cómo se ejecutaba y se oía la música en tiempos anteriores a Bach". *Ritmo*, núm. 239, p. 6-7. TOP: 78/157-Fol
- Blanxart, Daniel. "La reproducción de discos". *Ritmo*, núm. 289, p. 20-21. TOP: 78/157-Fol
- Blanxart, Daniel. "Circunstancias comunes a algunos compositores". *Ritmo*, núm. 313, p. 5. TOP: 78/157-Fol
- Blanxart, Daniel. "Pick-up estereofónico". *Ritmo*, núm. 320, p. 4. TOP: 78/157-Fol
- Fotografia familiar de Nadal a casa dels Blanxart. D'esquerra a dreta: Alber Blanxart Pàmies, Montserrat Blanxart Pàmies, Rosa Maneus, muller d'Albert, Eduard Blanxart Pàmies, Ricard Blanxart Pàmies, Neus Pàmies, Anna M. Blanxart Maneus i Daniel Blanxart Pedrals (ca. 1955). Arxiu Familiar Blanxart.
- "In Memoriam [Daniel Blanxart]". *Ingeniería textil*, año XXXIII, no. 210 (maio 1966), p. 403-414. Número amb un espai dedicat a lloar la figura de Blanxart. El crític musical Artur Llopis en fa una glossa sota el títol "D. Daniel Blanxart, hombre de música de silencios". TOP: 677-8 Fol

**Daniel Blanxart,
la passió
per la música**

Del 3 de febrer
al 7 de març de 2015

HORARI De dimarts a divendres d'11 h a 15 h
i de 17 h a 20 h. Dissabtes de 10 h a 14 h

**Biblioteca
de Catalunya**
ANYS OBERTA AL PÚBLIC

**Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura**